

MA-seminaari 2

Maisterin tutkinnon opinnäyteseminaari
2023-2024

Seminaari 2:n aikataulu

SYKSY 2022

11.9. klo 15.15-17

- Seminaarin aloitus
- Tehtävä seuraavalle kerralle

25.9. klo 15.15-17

- Metodit ja metodologia 1
- Tehtävä seuraavalle kerralle

23.10. klo 15.15-17

- Metodit ja metodologia 2
- Tehtävä seuraavalle kerralle

13.11. klo 15.15-17

- Lähdemateriaali, lähteiden etsiminen ja niiden merkitseminen
- Tehtävä seuraavalle kerralle

27.11. klo 15.15-17

- Argumentointi
- (Mahdollisuus opinnäytteen vaiheen esittelemiselle)

KEVÄT 2023

29.1. klo 15.15-17

- Kirjoittamisen eri tyylit
- Opinnäytteen rakenne
- Opinnäytteen vaiheen esittely (1 hlö)
- Intensiiviviikon ennakkotehtävän antaminen (dl 27.2.)

19.2. klo 15.15-17

- Kirjoitusprosessin järjestäminen ja ajankäyttö
- Mahdolliset kysymykset ennakkotehtävistä
- Opinnäytteen vaiheen esittely (1 hlö)

4.- 8.3.2024 (vko 10)

Intensiiviviikko

VANHA KOTITEHTÄVÄ

1. Lue MyCoursesista Kimmo Svinhufvudin teksti *Lue tehokkaasti* kirjasta *Gradutakuu* (2015)

- Valmistaudu kertomaan tekstin herättämistä ajatuksista.

2. Tee kirjoitusharjoitelma (½-1 s.), johon sisältyy vähintään kaksi lähdeviittausharjoitusta, ja kokoa lähdeluettelo keräämistäsi lähdemateriaaleista.

- Valitse toisesta tekstistä yhden lauseen suora sitaatti ja merkitse siihen lähdeviite.
- Tee toisesta tekstistä vähintään kahden lauseen parafraasi ja merkitse siihen lähdeviite.
- Tee lähdeluettelo käytetyistä materiaaleista.

Argumentointi

MA-seminaari 27.11.2023

Liisa Ikosen, Tua Helven ja Camilla Nenosen
materiaalien pohjalta

TEEMAT

- Argumentoinnin pelisäännöt
- Mitä argumentointi on?
- Deduktiivinen ja induktiivinen päättely
- Hyvä argumentointi tieteellisessä tutkimuksessa
- Taidealan erityispiirteitä

Tunnista pelisäännöt

- Tiedeyhteisön jäsenet noudattavat tieteen tekemisessä tiettyjä pelisääntöjä.
- Osa pelisäännöistä koskee yleisesti tiedettä ja sen menetelmiä, osa taas esimerkiksi tutkimusraportin rakennetta ja tieteellistä kirjoitustapaa.
- Eri tieteenaloilla on myös omia vakiintuneita käytänteitään.
- Esimerkiksi argumentaatio, väittely ja retoriset muotoilut ovat eri tieteenaloille ja tutkimustavoille yhteisiä käytäntöjä.
- Tieteellinen tutkimus on rakenteeltaan väittelyä, jossa argumentoidaan esimerkiksi tutkimusongelman ja sen ratkaisumenetelmien puolesta tai jotakin menetelmää vastaan.

Mitä on argumentointi?

- *Lat. arguo = väittää, osoittaa*

ARGUMENTTI = *on perusteltu väite tai mielipide jonkin asian puolesta tai sitä vastaan*

- Sana argumentti tieteellisessä kontekstissa:

ARGUMENTTI = päätelmä/perusteltu väite

- Argumentointi tarkoittaa esitetyn väitteen perustelemista siten, että sen taustalla olevat syyt avataan vastaten esim. *miksi*-kysymyksin ja/tai *miten*-kysymyksin.

- Akateemisessa tieteellisessä kirjoittamisessa ei riitä asian esittely tai toteaminen
- Kirjoittaja tekee tutkimustehtävänsä suhteen monia valintoja, jotka täytyy perustella työtä lukevalle yhteisölle. Vaikka arkikeskustelukin sisältää faktoja ja perusteluja, tieteellinen argumentaatio on arkikeskustelua täsmällisempää ja johdonmukaisempaa.
- Tieteellisessä kirjoittamisessa argumentointi tarkoittaa sitä, että tekstissä selostetut valinnat, tulkinnat ja päätelmät on perusteltava.
- Tieteelliset perustelut eivät voi olla pelkkiä mielipiteitä
 - Ne eivät saa olla subjektiivisia, suostuttelevia taikka tunteeseen tai yleisiin totuuksiin vetoavia.
- Taiteellinen lähestymistapa, kaunokirjallinen tai kokemuksellinen kirjoittaminen on osattava erottaa tieteellisestä tekstistä omaksi osalueekseen.
- Vaihtoehtoisesti on mahdollista valita ei-akateeminen, esim. esseistinen kirjoittamistapa, mutta myös tutkimusessee edellyttää esitettyjen ajatusten perustelua, vaikka onkin luonteeltaan pohdiskelevampi.

- Argumentoinnin lähtökohtana on puhujan/kirjoittajan ja yleisön suhde.
- Argumentaatio suuntautuu aina yleisölle ja sillä pyritään aina vaikuttamaan yleisöön esimerkiksi muuttamalla yleisön mielipiteitä.
- Yleisö ei kuitenkaan ole mikä tahansa massa, vaan voi edustaa hyvinkin erilaisia yksilöitä. Näin ollen mahdollisia yleisövariantteja on rajaton määrä ja kaikkiin yleisön edustajiin vaikuttaminen lähes mahdotonta.
- Argumentoinnissa huomioidaan lukijoiden/kuulijoiden esiymmärrys.
- Jotta vaikuttaminen onnistuisi, tulee argumentoinnin sisältö valita siten, että kyseinen yleisö voi sen hyväksyä.

ARGUMENTIN OSAT

Tieteelliset argumentit sisältävät kaksi osaa:

- lähtökohdat (premises)
 - johtopäätökset/päätelmät (conclusions)
- Argumentti on rakenne, jolla pakotetaan henkilö hyväksymään tietty väite (johtopäätös) sitä kautta, että hän hyväksyy eräät toiset väitteet (premissit).
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:argumentti>

Deduktiivinen ja induktiivinen päättely

- Argumentit jakaantuvat deduktiivisiin ja induktiivisiin.
- Pätevä deduktiivinen argumentti on sellainen, että jos hyväksymme premissit, meidän on loogisesti pääteltävä, että johtopäätös seuraa premisseistä. Muussa tapauksessa joudumme hylkäämään jonkin tai kaikki premissit.
- Hyvä induktiivinen argumentti on sellainen, että jos hyväksymme premissit, meidän on pidettävä johtopäätöstä todennäköisenä - todennäköisempänä, kuin siinä tapauksessa, että jokin premisseistä olisi väärä.

Esimerkki induktiivisesta päättelystä:

Toissapäivänä oli pakkasta.

Eilen oli pakkasta.

Tänään on pakkasta.

Huomennakin on pakkasta.

Kaikki premissit (viivan yläpuolella olevat lauseet) ovat tosia ja vieläpä lähes varmasti tosia (koska ne perustuvat omiin havaintoihin), mutta johtopäätös on epävarma (koska siitä ei vielä voi olla havaintoa). Siksi päättely on induktiivinen.

Esimerkki deduktiivisesta päättelystä:

Jos sataa, maa on märkä.
Maa ei ole märkä.

Ei sada

Deduktiivisen päättelyn varmuus tarkoittaa sitä, että johtopäätös seuraa loogisella välttämättömyydellä premisseistä: jos premissit ovat todet, johtopäätöksen täytyy olla tosi.

Tätä ja vain tätä tarkoitetaan, kun sanotaan, että deduktiivinen päättely on loogisesti pätevää eli sitovaa eli validia.

Kaikki joutsenet ovat kissoja.

Kaikki kissat ovat lintuja.

Kaikki joutsenet ovat lintuja.

- Edellä esitetty deduktiivinen päättely on sinänsä pätevä, vaikka sen premissit ovat epätodet.
 - Ja koska sen premissit ovat epätodet, se ei ole hyvä perustelu eli argumentti.
- On tärkeä huomata, että premissien totuus on eri asia kuin päättelyn pätevyys.
- Totuus on premisseinä ja johtopäätöksinä esiintyvien lauseiden ominaisuus.
- Pätevyys on koko päättelyn tai argumentin rakenteeseen perustuva ominaisuus.

- Argumentaation tutkimuksen tärkeimpiä käsitteellisiä työkaluja on juuri induktiivisen ja deduktiivisen argumentaation ero.
- Perinteisesti tämä ero on tehty sanomalla, että induktio etenee yksityisestä yleiseen, kun taas deduktio etenee yleisestä yksityiseen.
- Tämä Aristoteleelta peräisin luonnehdinta on kuitenkin epätydyttävä, jos deduktiivisessa päättelyssä viivan alla oleva johtopäätös on aivan samalla yleisyyden tasolla kuin päättelyviivan yläpuolella olevat lähtökohdatkin.
- Osuvampi tapa luonnehtia induktion ja deduktion eroa on viitata niiden vahvuuteen ja sanoa, että deduktiivinen päättely on varmaa, induktiivinen todennäköistä.

Hyvä argumentti tieteellisessä tutkimuksessa

- Arvioitaessa, onko argumentti hyvä vai huono, tarkastellaan lähtökohtaisesti kahta asiaa:
 - Ovatko premissit järkeviä
 - Antavatko premissit riittävästi perusteita päätelmien hyväksymiselle

- Tieteellinen päättely perustuu
 - Havaintoon
 - Ennustettavuuteen
 - Kokeiluun
 - Toistettavuuteen
- Tieteellisen päättelyn testaamiseen on useita keinoja:
 - Johdonmukaisuus: Tieteellisen päättelyn on oltava sisäisesti johdonmukaista ja perusteltua.
 - Hyväksyttävyyys: Tieteellisen päättelyn on perustuttava hyväksytyillä menetelmillä tuotettuun tietoon ja sen päätelmien on asetuttava osaksi tieteenalalla käytyä keskustelua.
 - Toistettavuus: Tieteellisten perustelujen on kestettävä vaihtoehtoisia hypoteeseja ja kokeita.

Taidealan erityispiirteitä

- Kaikki taiteellisen työskentelyn vaiheet tai lopputulokset eivät ole sanallistettavissa. Kuvallinen tai auditiivinen aineisto voivat olla keskeisiä argumentaation keinoja päätelmien muodostamisessa/esittämisessä.
- Kuva/ääni voivat asettua myös dialogiseen suhteeseen tekstin kanssa.
- Virhepäätelmät?
 - Asiayhteyden riittämätön tuntemus
 - Ilmiön irrottaminen asiayhteydestään

TARINAT / KERTOMUS, KERRONTA

- Erityisen mielekkäitä taiteen tutkimuksen argumentointitapana, esim. taiteellisen prosessin kuvailu
- Tarina/narratiivit voivat tarjota kontekstin argumenteille tai auttaa muodostamaan argumentteja.
- Tarina/kertomus voi...
 - Auttaa saamaan yleisön/lukijan huomion
 - Auttaa ilmaisemaan sellaisia argumentteja, joilla vaarana "hukkua" jos ne pyritään tuomaan jäykempään ilmaisumuotoon
 - Auttaa tuomaan esiin hiljaista tietoa ja hienovaraisia yksityiskohtia (taiteen teossa luonteeltaan kätköön jäävien elementtien esiintuominen)
 - Mahdollistaa vapaamman tai "epätäsmällisen" kielen, visuaaliset ym. tyylikeinot jotka tukevat ilmaisua
- Hyvä tarina on dramaturgisesti jäsennelty, uskottava ja tarkka ja siihen on mahdollista eläytyä.

Brunerin narratiivikäsite on opettanut minulle, että emme saa arvottaa ajatuksiamme vain tieteellisen ajattelun mittapuulla. Voimme tuottaa yhtä tärkeää tietoa narratiivisen ajattelun kautta, sanoin, jotka eivät ole mitattavissa tai todistettavissa fyysikaalisen maailman mittareilla. Erityisesti taiteen maailmassa ja taiteen tekijöinä meidän pitää uskaltaa puhua kaikista niistä asioista, jotka tekevät taiteesta taidetta ja arvostaa sitä hiljaista tietoa, jonka olemme omaksuneet kokemuksiemme kautta.

(Männikkö 2018, 8)

Männikkö, M. 2018. *Kerronnan voima. Narratiivi sävellyksen tulkinnassa.*

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/234935/nbnfif_e201802063143.pdf?sequence=1

Lopuksi

- Vaikka yleispäteviä ohjeita argumentoinnin oikeellisuudesta ei voi antaa keskustelun eri muodoista johtuen, niin peruseriaatteena voidaan pitää, että keskustelun tulee olla loogisesti pätevää ja sisällöllisesti laadukasta.
- Laadukkuuden ylläpitämiseksi tulee:
 - Antaa tavoitteeseen nähden riittävästi informaatiota
 - Seistä omien väitteidensä takana ja kyetä perustelemaan ne
 - Pysyä asiassa
 - Olla selkeä ja ymmärrettävä.
- Liian vähäisen tai liiallisen informaation esittäminen, luoviminen eri näkemysten välillä, aiheen vaihtaminen sekä epäselvät, monimerkitykselliset ja -sanaiset puheenvuorot vaarantavat keskustelun tavoitteen saavuttamisen.

Vapaaehtoinen syventymistehtävä

Tutustu Johanna Uotisen tekstiin

Aistimuksellisuus, autoetnografia ja ruumiillinen tietäminen

<https://journal.fi/elore/article/view/78851/39753>

Millaisia havaintoja teet tekstin tavasta argumentoida?

LISÄÄ ARGUMENTAATIOSTA

Marja-Liisa Kakkuri-Knuutila (toim.) 2013: *Argumentti ja kritiikki*. Gaudeamus.

Marja-Liisa Kakkuri-Knuutila. 2014. *Mitä on tutkimus? Argumentaatio ja tieteenfilosofia*. Gaudeamus.

Kimmo Svinhufvud. 2016. *Gradutakuu*. Helsinki: Art House. -> vuoden 2016 painoksessa on oma luku argumentaatiosta gradun kontekstissa

Leena Kurki & Tuukka Tomperi. *Väittely opetusmenetelmänä. Kriittisen ajattelun, argumentaation ja retoriikan taidot käytännössä*.

https://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/KurkiTomperi_V%C3%A4ittely_n%C3%A4ytesivuja.pdf

<https://www.skepsis.fi/Ihmeellinen/argumentointi.html>

(Skepsis Ry:n kirjoituksen lopussa on mainittu paljon lisää lähteitä)